

Розмежування земель різних видів цільового призначення використовується для ведення обліку земельних ресурсів та складання земельної звітності. Цільове призначення земель використовуються для ведення обліку земельних ділянок за типами цільового призначення у публічному земельному кадастрі. Розмежування видів цільового призначення земель окреслює поділ земель на різні види цільового призначення земельних ділянок, що описуються особливим правовим режимом. На підставі рішень органів публічної влади та органів місцевого самоврядування згідно до їх повноважень здійснюється віднесення земель до тієї чи іншої категорії здійснюється.

Переміна цільового призначення землі власності громади здійснюється органами місцевого самоврядування, котрі реалізують рішення про складання проектів землеустрою про передачу чи відведення земельних ділянок у власність чи передача у користування згідно до повноважень. Переміна цільового призначення землі здійснюється за відповідними проектами.

Таким чином, навіть при отриманні дозволу на формування проекту землеустрою про відведення земельної ділянки рішенням місцевого органу влади потрібно точно зазначати, за рахунок котрої категорії земель відводиться певна земля.

Отже, потрібно внести обмеження про можливість зміни цільового призначення окремих категорій земель, оскільки зміна цільового призначення особливо цінних земельних ресурсів повинна бути тільки для розміщення на них ліній електропередач, доріг, та зв'язку, трубопроводів, а також у випадку відчуження землі для суспільних потреб або за умови суспільної нагальності. Така сама умова повинна торкатися цільового призначення земель природоохоронного, природно-заповідного функціоналу, історичного, лісового функціоналу.

Слободян Артем
Західноукраїнський національний університет
(науковий керівник: к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансових технологій
та банківського бізнесу ЗУНУ Чайковський Я.І.)

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ В УКРАЇНІ

Особливістю фінансової системи України є її банкоцентрична спрямованість. Банківські установи є основними фінансовими посередниками на фінансовому ринку та найбільш капіталізованим його сегментом, а банківські кредити виступають основним джерелом розширеного відтворення економіки. Тому важливість фінансової безпеки банківського сектору є

беззаперечною і тісно корелює зі станом та безпекою всього фінансового сектору економіки України. Оцінка та контроль показників фінансової безпеки банківського сектору – це інструмент, що покликаний забезпечити узгодження інтересів державних регуляторів, банківських установ та їх клієнтів, своєчасну реакцію на фактори посилення чи послаблення фінансової безпеки, а також прийняття обґрунтованих фінансових рішень. Зазначене обумовлює актуальність теми дослідження [4].

Перш за все, слід відмітити, що фінансова безпека банківського сектору – це рівень фінансової стійкості банківських установ країни, що дає змогу забезпечити ефективність функціонування банківської системи країни та захист від зовнішніх і внутрішніх дестабілізуючих чинників незалежно від умов її функціонування [5].

Оцінка фінансової безпеки банківського сектору буде проведена на основі індикаторного методу, розробленого Міністерством економічного розвитку і торгівлі та затвердженого наказом від 29.10.2013 р. [5]. Інтегральний індекс фінансової безпеки банківського сектору визначається на основі семи індикаторів, які базуються на статистичних даних [4]:

1. Частка простроченої заборгованості за кредитами в загальному обсязі кредитів, наданих банками резидентам України Частка простроченої заборгованості за кредитами в загальному обсязі кредитів, наданих банками резидентам України.

2. Співвідношення банківських кредитів та депозитів в іноземній валюті.

3. Частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків.

4. Співвідношення довгострокових (понад 1 рік) кредитів та депозитів.

5. Рентабельність активів.

6. Співвідношення ліквідних активів до короткострокових зобов'язань.

7. Частка активів п'яти найбільших банків у сукупних активах банківської системи.

Частка простроченої заборгованості за кредитами в загальному обсязі наданих кредитів у 2020 р. становить більше половини (52,9%), що спричинено економічною кризою в Україні. Значення індикатору за досліджувані роки перевищує критичний рівень та має тенденцію до зростання. У динаміці показники індикатора простроченої заборгованості збільшились більш, ніж на 30 % у 2020 р. порівняно з 2015 р.

Співвідношення банківських кредитів та депозитів в іноземній валюті мали тенденції до зменшення, що свідчить про покращення загального стану банківської безпеки. Оптимальне значення даного індикатору знаходиться в межах від 90% до 110%. У динаміці з 2015 р. по 2017 р. значення даного показника перевищувало 110% і свідчило про підвищення рівня загроз

фінансовій безпеці банківського сектору. У 2018-2020 рр. співвідношення банківських кредитів та депозитів в іноземній валюті було оптимальним [4].

Відносне значення частки іноземного капіталу у загальній сумі статутних капіталів банків у 2020 р. становило 27,3 %, що означає задовільний стан індикатору. У динаміці з 2015 р. до 2017 р. значення показника зростало. У 2017 р. даний індикатор становив 56 %, що говорить про високий рівень залежності вітчизняної банківської системи від іноземного капіталу. Однак у 2018 р. частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків зменшилась майже удвічі до задовільного рівня 28,7 % і дана тенденція продовжується у 2020 році.

Оптимальне значення індикатор «співвідношення довгострокових (понад 1 рік) кредитів та депозитів» становить 1, критичне значення 3. За проведеними розрахунками значення даного показника протягом 2015–2020 рр. було вищим за критичне. Це вказує на загрозу дефіциту так званих «довгих ресурсів» для задоволення існуючих потреб суб'єктів економічних відносин у кредитах. Аналізуючи динаміку показника співвідношення довгострокових кредитів та депозитів слід відзначити, що тенденція до його зростання, яка намітилася починаючи з 2016 р., свідчить про посилення такої загрози.

Рентабельність активів є індикатором змішаного типу А, який до певного значення показника є стимулятором, а в разі подальшого збільшення перетворюється на дестимулятор фінансової безпеки банківського сектору. Оптимальним значенням показника рентабельності активів знаходиться в межах від 1,0 % до 1,5 %. Задовільними вважаються значення, з одного боку, 0,5 %, а з іншого – 2,0 %, незадовільними – 0,0 % та 2,5 %, небезпечними – 0,0 % та 3,0 %, критичними – (-1,0 %) та 3,5 %, відповідно [5].

Динаміка рентабельності активів банків за досліджувані 2015–2020 рр. є зміною. Значення даного індикатора 2015 році значно перевищували критичні параметри і було від'ємним, з 2016 р. показник був додатним і намітилась тенденція зростання його додатного значення [4]. Найближче до оптимального значення даний індикатор наблизився в 2017 р. і становив 1,54 %, але далі він перебував в межах 3,11-5,23%, що свідчить про критичний стан досліджуваного індикатора. Зазначимо, що збереження такого стрімкого зростання даного показника у наступних періодах матиме негативні наслідки для безпеки банківської системи України.

На підставі проведених розрахунків встановлено, що єдиним досліджуваним індикатором, значення якого упродовж усього досліджуваного періоду відповідали оптимальному рівню (від 0,85 до 1,0) є показник співвідношення ліквідних активів до короткострокових зобов'язань.

Негативною тенденцією є систематичне збільшення питомої ваги активів п'яти найбільших банків у сукупних банківських активів України. При цьому, починаючи з 2016 р. значення даного індикатора перевищують критичний рівень (60%) і продовжують тенденцію до зростання. Таким чином, протягом досліджуваного періоду рівень фінансової безпеки банківського сектору України характеризується як незадовільний [4].

Забезпечити фінансово-економічну безпеку комерційних банків України можливо за рахунок досягнення фінансової стійкості й фінансової незалежності банків; підвищення ефективності використання капіталу; узгоджених дій уряду, НБУ та керівництва банків щодо реформування фінансової системи країни загалом [6, с. 12].

Використані джерела:

1. Демченко ОП. Оцінка безпеки банківського сектору України. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск № 27. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/461/443>.
2. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України 29.10.2013 № 1277. URL: <http://consultant.parus.ua/?doc=08U1H409F0>.
3. Балацький Є. О., Мурка В. Г. Проблемні аспекти фінансово-економічної безпеки комерційних банків. *Вісник Сумського державного університету*. 2019. № 1. С. 7-13. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/76847/1/Balatskyi_Problemni_aspekty_7-13.pdf.

Шкільнюк Юрій

(науковий керівник: к.е.н., доц., доцент кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу ЗУНУ Коцур А.С.)

ДЖЕРЕЛА ЗРОСТАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

В напрямку запровадження договірних відносин медичного закладу та нових методів фінансування медичних закладів нами пропонується використання механізмів укладання договорів між постачальниками медичних послуг і замовниками й новітніх інструментів фінансування закладів охорони здоров'я належать до базових стратегій підвищення ефективності використання бюджетних ресурсів.

Нині одночасно зі перебудовою структури йде зміна порядку фінансування закладів охорони здоров'я, зміна від кошторисного фінансування,